

סיכום התכתובת עם ראש המערך הארצי לבריאות הסביבה במשרד הבריאות, מר עמיר יצחקי (המכתבים מצורפים בהמשך המסמך):

1. ביקשנו לקבוע רף בקרה למי המקוואות המותאם למציאות התפרצות נגיף הקורונה.
קיבלנו תשובה שבהתאם להנחיות למפעילי המקוואות יש לבצע בקרה תכופה יותר של ריכוז חומר החיטוי במים, כדי לוודא נוכחות חומר חיטוי בריכוז הנדרש במים.
2. ביקשנו לדעת מהי יכולת המשרד לפקח על הנעשה במקוואות בפועל, לאור מצב החירום ולאור תשובת המשרד במכתב קודם כי שגרת הפיקוח מצומצמת עקב המצב הכללי.
קיבלנו תשובה שהאחריות לעמידה בתקנות חלה על מפעיל העסק (בדר"כ מדובר במועצה הדתית), וכי בקרת משרד הבריאות היא מדגמית בהתאם למצבת כוח האדם במשרד הבריאות.
3. ביקשנו לדעת מהי אחריות הרשויות המקומיות והמועצות הדתיות בהליך הבקרה, כאחראיות על הפעלת המקוואות.
קיבלנו תשובה שתפקידן לוודא שהתקנות מקוימות כלשונן, וכן לתת מידע לגבי רשיון עסק.
4. ביקשנו לדעת מהו המנגנון שמאפשר לכל טובלת לברר האם מקווה מסוים עומד בתקן שנקבע.
קיבלנו תשובה שהיא יכולה לוודא קיום של רשיון עסק (שחייב להיות מוצג במקום), לדרוש הצגת תעודת בדיקה חודשית מהמעבדה, ולהתרשם מכלל התנאים התברואיים ושמירה על הנחיות הריחוק, הנקיון והתברואה. במידה שיש מקווה שאינו עומד בהנחיות - ניתן להגיש תלונה ללשכת הבריאות.
5. ביקשנו לקבל מידע לגבי ברום המשמש כאמצעי חיטוי במקוואות רבים.
קיבלנו תשובה שניתן להשתמש גם בברום כחומר חיטוי נגד נגיף הקורונה.
6. הצענו לרתום גופים אזוריים לצורך ניתוב טובלות למקוואות מפוקחים כהלכה, אך הצעתינו זו לא נענתה.
7. צויין שבעלת מקווה (הכוונה למועצה דתית במקוואות ציבוריים) שאינה יכולה לוודא שהיא מקיימת את דרישות התקנות והתנאים, צריכה לסגור את העסק ולהפנות את הטובלות למקוואות העומדים בדרישות התקנות והתנאים.

לכבוד

מר עמיר יצחקי

ראש המערך הארצי לבריאות הסביבה

המחלקה לבריאות הסביבה, משרד הבריאות

שלום וברכה.

הנדון: בטיחות הטבילה במקוואות בזמן התפרצות נגיף הקורונה

בתשובה למכתבך מיום 24/3/20 (סימוכין: 165762220).

ראשית, תודה רבה על התגובה המהירה ועל העבודה האינטנסיבית בשבועות האחרונים למען בריאות הציבור.

מתגובתך מובן שמנגנון הפיקוח הקיים היום תחת אחריותך הינו דגימה חודשית של מי בורות הטבילה, אשר תוצאותיהן מדווחות ישירות אל בעל המקווה ומועברות למאגר נתוני איכות המים. בנוסף צוין שבעת הזו משאבי המחלקה מוגבלים ולכן הפעילות בתחום זה מצומצמת ביחס לימי השגרה. כמו כן נכתב שהרשות המקומית אחראית גם היא לבקרה שהעסק מקיים את תנאי רישיון העסק (במידה וקיים). במכתב הקודם נכללה בקשה שתפורסם רשימת מקוואות בעלי רישיון עסק ואת תנאי הפעלת המקוואות מבחינת חיטוי המים ותדירות דגימת המים לאור ההתפרצות, אך הבקשה טרם נענתה. לגבי שאר הפרטים שהוזכרו במכתב מצאנו הנחיות במכתבך לרשויות מקומיות, מועצות דתיות ובעלי ומפעלי המקוואות מיום 19/3/20 (סימוכין: 162053620).

נושא הבקרה על איכות המים במקוואות והנגשת המידע לציבור בימים אלו הינו קריטי להמשך השימוש במקוואות בבטחה. מובנת הטענה בדבר צמצום היכולת לבקרה שוטפת בימים אלו, אך כאזרחיות ורבניות העונות לשאלות הלכתיות בנושא טהרת המשפחה – איננו יכולות לומר בלב שלם שהטבילה בטוחה עד שיובטח קיום ההנחיות בכל מקווה ומקווה. דומה הדבר לשימוש במעלית אשר חייבת לעבור בקרה בתדירות שהוגדרה, ושלכל משתמש ישנה אפשרות לבדוק בכניסה למעלית האם היא עומדת בתקן. כמובן שההשלכות האפשריות על בריאות הציבור מחדדות צורך זה במיוחד. כל עוד הוחלט על ידי ממשלת ישראל להגדיר את מקוואות הנשים כצורך חיוני ולאפשר יציאה לטבילה על אף ההגבלות החמורות, חובה על הרשויות לספק לציבור הטובלות אמצעים לטבילה בטוחה בימים אלו לצמצום מידת ההדבקה במידת המקסימלית האפשרית.

מתוך דאגה למצב הנוכחי, פנינו לפרופ' מיטשל שוואבר, מנהל היחידה הארצית למניעת זיהומים במשרד הבריאות, לצורך בחינת שיתוף פעולה בנושא זה. סוכם שנפנה אליך כאחראי הישיר על פיקוח תברואי בתחום המקוואות, ואילו הוא יסייע לנו בתחום המקצועי של מניעת הידבקות במבנה המקווה עצמו.

בקשתנו היא כדלהלן:

1. קביעת סף הבקרה הנדרש לאור התפרצות נגיף הקורונה החדש, מבחינת תדירות ביצוע הדגימות והמדדים הנבדקים (רמות כלור / ברום, pH וכדומה).
2. הערכת יכולת המערך לפקח על ביצוע הנ"ל (החל מחוסר יכולת ועד יכולת מלאה - 0-100%).
3. פירוט הנדרש מהרשויות המקומיות ומהמועצות הדתיות בתהליך, כאחראיות על הפעלת המקוואות.
4. פירוט המנגנון שיאפשר לטובלות קבלת מידע לגבי עמידתו של מקווה מסוים בתקן, באופן גלוי לציבור.

במידה ולמערך אין כל יכולת לבצע את הנ"ל (מטעמים מובנים), אנו קוראים לראשי מערכת הבריאות לפרסם את הדבר בציבור ולסגור את המקוואות בלית ברירה מתוך דאגה לבריאות הציבור. במידה וישנה יכולת חלקית, אנו נשמח לרתום גופים אזרחיים לצורך הקמת מערך לוגיסטי שינתב את הטובלות למקוואות מפוקחים בלבד, בצורה שתרווח את הזמן בין טבילה לטבילה כנדרש.

נשמח בנוסף לקבל מידע לגבי נושא נוסף שטרם קיבל התייחסות רשמית – חלק מהמקוואות מחוטאים על ידי ברום (בהתאם לתקנות רישוי עסקים (תנאי תברואה נאותים למקוואות טהרה), התשנ"ט-1999, בסעיף 27 "חיטוי מי בור הטבילה"). נבקש התייחסות בדבר יעילותו של ברום נגד נגיף הקורונה החדש. באם מידע מקצועי זה אינו בנמצא, נבקש הנחיה לכלל המקוואות להשתמש בכלור בלבד לצורך חיטוי מי המקווה עד תום ההתפרצות.

נושא תברואת מי המקוואות חיונית בימים אלו עבור אלפי נשים הנעזרות בשירותי המקוואות בישראל – חרדיות, דתיות, מסורתיות וגם עבור נשים חילוניות שנוהגות לטבול. בשל חשיבות הנושא גם בימי שגרה, נשמח לעמוד בקשר גם בסוף התקופה הנוכחית לצורך הגדרת אופן הפיקוח ומתן מידע לציבור באופן גלוי וישיר בטווח הארוך.

בתודה ובברכה,

הרבנית ד"ר חנה אדלר לזרוביץ'

הרבנית שרה סגל-כץ

הרבנית תהילה אליצור

העתקים :

מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות

פרופ' איתמר גרוטו, משנה למנכ"ל משרד הבריאות

פרופ' סיגל סדצקי, ראש שירותי בריאות הציבור

פרופ' מיטשל שוואבר, מנהל היחידה הארצית למניעת זיהומים במשרד הבריאות

הרב פנחס פרנקל, ממונה ארצי על ענייני דת, משרד הבריאות

גב' זהר הוברמן-לנג, מנהלת תחום בריאות הסביבה (כימיה של מי שתיה)

מר עודד פלוס, מנכ"ל המשרד לשירותי דת

גב' דבורה אייפרמן, מנהלת אגף מבני דת במשרד לשירותי דת

ז' בניסן, התש"פ
01/04/2020
סימוכין: 174331220

לכבוד

ד"ר חנה אדלר לזרוביץ'

שלום רב,

הנדון : פנייתך בנושא בטיחות הטבילה במקוואות נשים בזמן התפרצות קורונה מיום 31.3.2020
סימוכין :

פנייתך בנושא מיום 23.3.20, פנייתך מיום 31.3.20
תשובתנו מיום 24/3/20 סימוכין 165762220

תודה על פנייתך, ולהלן התייחסותנו.

השמירה על איכות המים ועל תנאי התברואה במקוואות, הם התשתית העיקרית לשמירה על בריאות הטובלות. לאלה נוספו בימים אלה גם הנחיות לשמירה על מרווח בין המבקרות במקוואות וביצוע תהליכי ניקוי וחיטוי בסביבת השהות במקום.

1. לעניין ביצוע בדיקות לבקרה על איכות המים - תדירות בדיקת המדדים הפיזיקו - כימיים נקבעה בתקנות, והיא חלה על מפעילי המקוואות. במסמך ההנחיות שהופץ לאחרונה נדרשה בקרה תכופה יותר, כדי לוודא נוכחות חומר חיטוי בריכוז הנדרש במים. ביצוע בדיקה מיקרוביאלית חודשית הינה כלי מסייע, לעניין שמירה על בריאות הטובלות במקוואה.
2. בקרת משרד הבריאות - בהתאם לחוק רישוי עסקים האחריות לעמידה קבועה בתקנות ולתנאי הרישיון חלות על בעל/מפעיל העסק, הבקרה שלנו כוללת את אישור משרדנו כתנאי למתן רישיון עסק, וכן בקרה מדגמית בהתאם למצבת כ"א ולמשימות בכל לשכת בריאות, כך נהוג לגבי עסקים רבים כדוגמת: מסעדות, מרכולים, בתי מלון ועוד.
3. הרשויות המקומיות והמועצות הדתיות נדרשות לוודא שהתקנות מקוימות כלשונו, בתוספת הדגשים וההמלצות שהועברו לאחרונה. חשוב לציין כי משרד הבריאות הן בעתות שגרה והן בזמני חירום אינו יכול להחליף תפעול שגרתי של אנשי התחזוקה והבלניות, ופיקוח ובקרה של המועצות הדתיות על הפעילות השוטפת.
4. למיטב הבנתנו, ניתן להסתייע במועצות הדתיות וברשויות המקומיות לפרסום רשימת מקוואות בעלי רישיון עסק, אנו נמליץ על כך למשרד לשירותי דת.

5. טובלת המבקשת לטבול במקווה מסוים יכולה לוודא קיומו של רישיון עסק (בעל המקום נדרש להציגו), לדרוש הצגת תעודת בדיקה חודשית מהמעבדה, וכן להתרשם מכלל התנאים התברואיים ושמירה על הנחיות הריחוק, הניקיון והתברואה. במידה וישנה תלונה לעניין מקווה מסוים שאינו עומד בדרישות, ניתן לפנות לרשות המקומית, או אל לשכת הבריאות הרלוונטית (אנחנו עובדים כעת במתכונת חירום וזמני ההתייחסות ארוכים מהרגיל).
6. לעניין חומר החיטוי, ככל הידוע מהמידע הקיים, הנגיף אינו עובר במים שחוטאו כנדרש. אין מניעה להשתמש בחומרי חיטוי על בסיס ברום כנגד נגיף הקורונה, תוך יישום דרישת התקנות.
7. בעלות מקווה שאינה יכולה לוודא שהיא מקיימת את דרישות התקנות והתנאים, צריכה לסגור את העסק ולהפנות את הטובלות למקוואות העומדים בדרישות התקנות והתנאים.

בכבוד רב,

עמיר יצחקי

ראש המערך הארצי לבריאות הסביבה

העתקים:

מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות
מר עודד פלוס מנכ"ל, המשרד לשירותי דת
פרופ' איתמר גרוטו, משנה למנכ"ל משרד הבריאות
פרופ' סיגל סדצקי, ראש שירותי בריאות הציבור
פרופ' מיטשל שוואבר, מנהל היחידה הארצית למניעת זיהומים, משרד הבריאות
הרב פנחס פרנקל, ממונה ארצי על ענייני דת, משרד הבריאות
גב' דבורה אייפרמן, מנהלת אגף מבני דת, המשרד לשירותי דת
גב' זהר הוברמן לנג, מנהלת תחום בריאות הסביבה, משרד הבריאות